

48. al-Fath

Källa: **Introduktion till Koranstudier**
Författare: **Syed Abul A'la Mawdudi**

48. al-Fath

Namn

Namnet är hämtat från orden *inna fatahna laka fathan mubinan* i den allra första versen. Detta är inte bara surans namn utan också dess titel med tanke på innehållet, eftersom den behandlar den stora seger som Allah skänkte Profeten och muslimerna i form av Hedaybiyyah-fördraget.

Uppenbarelse period

Traditionerna är eniga om att suran uppenbarades i Dhu al-Qa'dah år 6 efter hijrah, vid den tidpunkt då Profeten var på väg tillbaka till Madinah efter att ha slutit Hedaybiyyah-fördraget med Makkahs icke-troende.

Historisk bakgrund

Händelserna som ledde till att denna sura uppenbarades började så här: En dag såg Profeten i en dröm att han hade rest till Makkah tillsammans med sina följeslagare och utfört 'umrah där. Självklart kunde Profetens dröm inte vara en vanlig dröm eller fantasi, utan den var en form av

gudomlig inspiration — vilket Allah själv bekräftar i vers 27 nedan, där Han säger att Han själv visade denna dröm för Sin Sändebud. Det var alltså inte en vanlig dröm, utan en gudomlig befallning som Profeten måste följa.

Till synes fanns det ingen möjlig väg att omsätta denna inspiration i handling. De icke-troende Quraysh hade förbjudit muslimerna att närma sig Ka‘bah under de senaste sex åren, och ingen muslim hade under denna tid fått komma dit för att utföra hajj eller ‘umrah. Därför kunde man inte förvänta sig att de skulle låta Profeten komma in i Makkah tillsammans med en grupp följeslagare. Om de hade rest dit i pilgrimskläder med avsikt att utföra ‘umrah, men samtidigt bar vapen, skulle detta provocera fram krig. Om de reste obeväpnade skulle det innebära att Profeten och hans följeslagare utsatte sina liv för extrem fara. Under sådana omständigheter kunde ingen människa se hur denna gudomliga inspiration skulle kunna följas.

Men Profetens ställning var annorlunda. Den krävde att han utan rädsla och utan tvekan utförde allt som hans Herre befallde honom. Därför informerade Profeten sina följeslagare om drömmen och började förbereda resan. Han lät även meddela stammarna i områdena runt Madinah att han skulle resa för att utföra ‘umrah och att de som ville kunde följa med. De som bara såg de yttre omständigheterna trodde att Profeten och hans följeslagare var på väg rakt in i döden, och därför ville ingen av dem följa med. Men de som hade sann tro på Allah och Hans Sändebud brydde sig inte om konsekvenserna. För dem räckte det att detta var en gudomlig inspiration och att Profeten hade beslutat att följa den. Ingenting kunde hindra dem från att följa Allahs Sändebud. På så sätt blev 1 400 följeslagare redo att följa honom på denna mycket farliga resa.

Denna välsignade karavan lämnade Madinah i början av Dhu al-Qa‘dah år 6. Vid Dhu al-Hulayfah tog de på sig pilgrimskläderna med avsikt att utföra ‘umrah. De tog med sig 70 kameler med halsband som markerade att de var offerdjur. De bar endast var sitt svärd i skida — vilket var tillåtet för pilgrimer enligt Arabiska halvöns sed — men inga andra vapen. På detta sätt gav sig karavanen av mot Ka‘bah, Allahs hus i Makkah, medan de reciterade den föreskrivna talbiyyan: *Labbaik Allahumma labbaik*.

Relationerna mellan Makkah och Madinah vid denna tid var välkända för varje arab. Bara året innan, i Shawwal år 5, hade Quraysh samlat de arabiska stammarna och invaderat Madinah, vilket ledde till den välkända Grävskyttegravsslaget. Därför, när Profeten med en så stor karavan gav sig av mot hemmet för sina blodtörstiga fiender, såg hela Arabien på med förvåning. De såg också att karavanen inte var ute för att strida, utan

reste till Allahs hus under en av de heliga månaderna, i pilgrimskläder, med offerdjur — och helt obeväpnade.

Quraysh blev förvirrade av detta djärva steg. Dhu al-Qa‘dah var en av de heliga månader som i århundraden hade varit reserverade för pilgrimsfärd. Ingen hade rätt att hindra en karavan som kom för hajj eller ‘umrah under denna månad, inte ens en fiendestam. Enligt Arabiska halvöns lag kunde ingen stoppa en pilgrimskaravan. Quraysh hamnade därför i ett dilemma: om de attackerade denna karavan och hindrade den från att komma in i Makkah, skulle hela Arabien protestera och anklaga dem för att ha gjort Ka‘bah till sin privata egendom. Varje stam skulle frukta att Quraysh i framtiden skulle kunna hindra dem från att utföra hajj eller ‘umrah om de råkade vara i konflikt med dem. Detta skulle vara ett katastrofalt misstag som kunde få hela Arabien att vända sig mot dem.

Men om de tillät Muhammad (må Allahs frid och välsignelser vara över honom) och hans stora karavan att komma in i staden utan motstånd, skulle de förlora sitt rykte som makthavare i Arabien, och folket skulle säga att de var rädda för honom. Efter mycket förvirring och tvekan gav deras falska hederskänsla till slut vika, och de beslutade att till varje pris hindra karavanen från att komma in i Makkah.

Profeten hade skickat en man från Banu Ka‘b som hemlig spanare för att hålla honom informerad om Qurayshs avsikter och rörelser. När Profeten nådde Osfan kom budet att Quraysh hade nått Dhi Tuwa fullt utrustade, och att de hade skickat Khalid ibn al-Walid med tvåhundra ryttare i förväg mot Kura‘ al-Ghamim för att stoppa honom. Quraysh ville på något sätt provocera Profetens följeslagare till strid, så att de kunde säga till araberna att muslimerna egentligen hade kommit för att slåss och bara tagit på sig pilgrimskläder för att lura andra.

Så snart Profeten fick denna information ändrade han sin färdväg och tog sig, via en mycket svår och stenig stig, till Hudaybiyyah, som låg precis vid gränsen till det heliga området kring Makkah. Där besöktes han av Budayl ibn Warqa‘, hövding för Banu Khuza‘ah, tillsammans med några män från hans stam. De frågade honom varför han hade kommit. Profeten svarade att han och hans följeslagare endast hade kommit för att utföra pilgrimsfärd till Allahs hus och gå runt det i tillbedjan, och inte för att strida. Männerna från Khuza‘ah gick tillbaka och berättade detta för Qurayshs ledare och rådde dem att inte hindra pilgrimerna. Men Quraysh var envisa. De skickade Hulays ibn Alqamah, ledaren för Ahabish-stammarna, till Profeten för att övertala honom att vända tillbaka. Deras avsikt var att när Muhammad (må Allahs frid vara över honom) inte

skulle lyssna på Hulays, skulle han återvända besviken, och då skulle hela Ahabish-förbundet stå på Qurayshs sida.

Men när Hulays kom och såg att hela karavanen bar pilgrimskläder, hade med sig offerkameler med prydliga halsband, och hade kommit för att visa vördnad inför Allahs hus och inte för att strida, återvände han till Makkah utan att ens tala med Profeten. Han sade tydligt till Qurayshs ledare att dessa människor inte hade något annat syfte än att besöka Ka'bah; och om Quraysh hindrade dem från detta, skulle Ahabish inte stödja dem, eftersom de inte hade blivit deras allierade för att hjälpa dem när de bröt mot heliga sedvänjor och traditioner.

Då skickade Quraysh Orwah ibn Mas'ud ath-Thaqafi. Han förde långa förhandlingar med Profeten i ett försök att övertala honom att ge upp sin avsikt att gå in i Makkah. Men Profeten gav honom samma svar som han gett Khuza'ahs hövding: att de inte hade kommit för att strida, utan för att hedra Allahs hus och utföra en religiös plikt. Orwah återvände och sade till Quraysh: "Jag har varit i kejsarens hov, hos Khosroes och hos Negus, men vid Gud — aldrig har jag sett ett folk så hängivet sin ledare som Muhammads följeslagare är honom. Om Muhammad gör sin tvagning låter de inte ens vattnet falla till marken, utan stryker det på sina kroppar och kläder. Nu får ni själva avgöra vad ni ska göra."

Under tiden, medan budbärare kom och förhandlingar pågick, försökte Quraysh gång på gång göra plötsliga överfall mot muslimernas läger för att provocera följeslagarna och på något sätt tvinga fram strid. Men varje gång misslyckades de, tack vare följeslagarnas tålamod och Profetens visdom och klarsyn. Vid ett tillfälle kom fyrtio eller femtio av deras män på natten och angrep lägret med stenar och pilar. Följeslagarna grep dem alla och förde dem till Profeten, men han lät dem gå. Vid ett annat tillfälle kom åttio män från riktningen Tan'im just vid fajr-bönen och gjorde ett plötsligt anfall. De greps också, men Profeten förlät även dem. Så Quraysh mötte nederlag efter nederlag i alla sina försök.

Till slut skickade Profeten Othman (må Allah vara nöjd med honom) som sin budbärare till Makkah med budskapet att de inte hade kommit för att strida, utan endast för pilgrimsfärd, och att de hade med sig sina offerdjur och skulle återvända efter att ha utfört pilgrimsriten och offret. Men Quraysh gick inte med på detta och höll kvar Othman i staden. Under tiden spreds ett rykte om att Othman hade blivit dödad, och när han inte återvände i tid trodde muslimerna att ryktet var sant.

Nu kunde de inte visa mer tålamod. Att gå in i Makkah var en sak — där

fanns ingen avsikt att använda våld — men om deras sändebud hade dödats, fanns inget annat val än att förbereda sig för strid. Därför kallade Profeten samman alla sina följeslagare och tog ett högtidligt löfte av dem att de skulle kämpa till döden. Med tanke på situationens allvar var detta ingen vanlig ed. Muslimerna var bara 1 400 till antalet, hade kommit utan vapen, befann sig vid Makkahs gräns, 40 mil från sin egen stad, och fienden kunde anfälla dem med full styrka och omringa dem med hjälp av sina allierade stammar. Trots detta var det endast en enda man i hela karavanen som inte gav sitt löfte att kämpa till döden. Det kunde inte finnas ett större bevis på deras hängivenhet och uppriktighet i Allahs sak. Detta löfte är välkänt i islams historia som **Bay'at ar-Ridwan**.

Senare blev det känt att nyheten om Hadrat Othman var falsk. Inte bara återvände han, utan en delegation från Quraysh, ledd av Suhayl ibn Amr, anlände också för att förhandla om fred med Profeten. Nu insisterade Quraysh inte längre på att hindra Profeten och hans följeslagare från att komma in i Makkah. Men för att rädda sitt anseende krävde de endast att han skulle återvända det året, men att han kunde komma följande år för att utföra 'umrah. Efter långa förhandlingar slöts fred på följande villkor:

- Kriget skulle vara avbrutet i tio år, och ingen av parterna skulle ägna sig åt någon form av fientlighet, vare sig öppet eller i hemlighet, mot den andra.
- Om någon från Quraysh under denna period gick över till Muhammad utan sin förmyndares tillstånd, skulle Profeten återlämna honom till dem; men om någon av Profetens följeslagare gick över till Quraysh, skulle de inte återlämna honom till Profeten.
- Varje arabisk stam skulle ha rätt att ansluta sig till endera parten som allierad och ingå i avtalet.
- Muhammad och hans män skulle återvända det året, men kunde komma följande år för att utföra 'umrah och stanna i Makkah i tre dagar, förutsatt att de endast bar ett svärd i skida var och inga andra vapen. Under dessa tre dagar skulle makkaborna lämna staden åt dem (så att ingen konfrontation kunde uppstå), men muslimerna fick inte ta med sig någon makkan tillbaka.

När villkoren för avtalet fastställdes var hela den muslimska hären djupt bedrövad. Ingen förstod den visdom som gjorde att Profeten accepterade dessa villkor. Ingen kunde förutse den stora nytta som skulle komma ur detta avtal. De icke-troende Quraysh såg det som sin seger, och muslimerna var upprörda över att de skulle förödmjukas genom att acceptera sådana villkor. Till och med en statsman av Hadrat Omars kaliber säger att han aldrig hade tvivlat sedan han antog islam, men vid detta tillfälle kunde han inte undvika det. Otålig gick han till Hadrat Abu Bakr och sade: "Är han (Profeten) inte Allahs Sändebud, och är vi inte

muslimer, och är de inte avgudadyrkare? Varför ska vi då gå med på något som är förödmjukande för vår tro?" Han svarade: "O Omar, han är sannerligen Allahs Sändebud, och Allah kommer aldrig att låta honom förlora." Otillfredsställd gick han till Profeten själv och ställde samma frågor, och Profeten gav honom samma svar som Abu Bakr hade gett. Efteråt fortsatte Omar att be frivilliga böner och ge allmosor för att Allah skulle förlåta den djärvhet han hade visat mot Profeten vid detta tillfälle.

Två saker i avtalet var särskilt svåra för muslimerna. För det första den andra villkoret, som de ansåg vara uppenbart orättvist: om de måste återlämna en flykting från Makkah, varför skulle då inte Quraysh återlämna en flykting från Madinah? Till detta svarade Profeten: "Vad skulle vi ha för nytta av någon som flyr från oss till dem? Må Allah hålla honom borta från oss! Och om vi återlämnar den som flyr till oss från dem, kommer Allah att skapa en annan utväg för honom."

Den andra saken som plågade dem var det fjärde villkoret. Muslimerna trodde att genom att acceptera det erkände de att de återvände utan framgång, och detta var förödmjukande. Dessutom stördes de av att de hade gått med på att återvända utan att utföra pilgrimsfärden till Ka'bah, medan Profeten hade sett i sin vision att de utförde tawaf i Makkah. Till detta svarade Profeten att året inte hade specificerats i visionen. Enligt avtalets villkor skulle de därför utföra tawaf följande år, om Allah ville.

Just när dokumentet höll på att skrivas kom Suhayl ibn Amrs egen son, Abu Jandal, som hade blivit muslim och hållits fångslad av Makkas avgudadyrkare, på något sätt undan och flydde till Profetens läger. Han hade bojor om fötterna och spår av misshandel på kroppen. Han vädjade till Profeten att hjälpa honom att bli befriad från fängelset. Denna syn ökade bara följeslagarnas bedrövelse, och de blev djupt upprörda. Men Suhayl ibn Amr sade att villkoren i avtalet redan hade fastställts mellan dem, även om skrivandet ännu inte var avslutat; därför skulle pojken återlämnas till dem. Profeten godtog hans argument, och Abu Jandal återlämnades till sina förtryckare.

När dokumentet var färdigskrivet talade Profeten till följeslagarna och sade åt dem att slakta sina offerdjur på platsen, raka sina huvuden och ta av sig pilgrimskläderna. Men ingen rörde sig. Profeten upprepade ordern tre gånger, men följeslagarna var så överväldigade av sorg och nedstämdhet att de inte lydde. Under hela sin profetiska tid hade det aldrig hänt att han befallde sina följeslagare något och de inte skyndade att lyda. Detta chockade honom djupt, och han gick in i sitt tält och uttryckte sin sorg inför sin hustru, Umm Salamah. Hon sade: "Gå ut tyst,

slakta din egen kamel och kalla på barberaren för att raka ditt huvud. Efter det kommer folket att göra detsamma och förstå att beslutet inte kommer att ändras.” Precis detta hände. Folket slaktade sina djur, rakade sina huvuden eller klippte sitt hår kort och tog av sig pilgrimskläderna, men deras hjärtan var fortfarande fyllda av sorg.

Senare, när karavanen återvände till Madinah, nedslagen och bedrövad över Hudaybiyyah-fördraget, uppenbarades denna sura vid Dajnan (eller enligt vissa vid Kura' al-Ghamim). Den meddelade muslimerna att det avtal som de betraktade som en förlust i själva verket var en stor seger. När den hade uppenbarats kallade Profeten samman muslimerna och sade: "Idag har något uppenbarats för mig som är mer värdefullt för mig än världen och allt den innehåller." Sedan reciterade han denna sura, särskilt för Omar, som var den mest bedrövade av dem.

Även om de troende blev lugnade när de hörde denna gudomliga uppenbarelse, började fördragets fördelar snart visa sig, den ena efter den andra, tills alla blev helt övertygade om att detta fredsavtal verkligen var en stor seger:

- För första gången erkändes den islamiska staten officiellt i Arabien. Före detta betraktade araberna Profeten Muhammad (må Allahs frid vara över honom) och hans följeslagare som upprorsmakare och fredlösa. Nu erkände Quraysh själva hans suveränitet över de islamiska territorierna och öppnade dörren för arabiska stammar att ingå allianser med vilken av de två makterna de ville.
- Genom att erkänna muslimernas rätt att utföra pilgrimsfärd till Allahs hus erkände Quraysh också att islam inte var en antireligiös lära, som de tidigare hade påstått, utan en av Arabiska halvöns erkända religioner. Detta minskade det hat som Qurayshs propaganda hade skapat i arabernas hjärtan.
- Ett tioårigt icke-angreppsavtal gav muslimerna fullständig fred, och de spred sig över hela Arabien och kallade till islam med sådan kraft och snabbhet att antalet människor som antog islam under de två åren efter Hudaybiyyah vida översteg antalet som antagit islam under de föregående nitton åren. Det var tack vare detta avtal att när Profeten två år senare, efter att Quraysh brutit avtalet, marscherade mot Makkah, hade han en armé på 10 000 man — medan han vid Hudaybiyyah endast hade 1 400.
- När Quraysh upphörde med sina fientligheter fick Profeten möjlighet att befästa och stärka den islamiska staten och forma det islamiska samhället

till en fullständig civilisation och livsordning genom att tillämpa den islamiska lagen. Detta är den stora välsignelse som Allah nämner i Surah al-Ma'idah 5:3: "Idag har jag fullkomnat er religion för er och fullbordat Min nåd över er och valt islam som er livsordning."

- En annan fördel av fredsavtalet var att muslimerna, trygga från hotet i söder, kunde beseгра alla motståndare i norra och centrala Arabien. Bara tre månader efter Hudaybiyyah erövrades Khaybar, judarnas starkaste fäste, och därefter föll de judiska bosättningarna Fadak, Wadi al-Qura, Tayma och Tabuk en efter en. Alla stammar i centrala Arabien som var allierade med judarna och Quraysh kom under islams inflytande. Inom två år hade maktbalansen i Arabien förändrats så mycket att Qurayshs och avgudadyrkarnas styrka bröts och islams dominans blev säker.

Dessa var de välsignelser som muslimerna fick genom det fredsavtal som de först hade betraktat som en förlust, medan Quraysh såg det som en seger. Men det som hade oroat muslimerna mest var villkoret om flyktingarna från Makkah och Madinah — att de förstnämnda skulle återlämnas, medan de senare inte skulle återlämnas. Men inte långt därefter visade även detta villkor sig vara till Qurayshs nackdel, och erfarenheten avslöjade vilka långtgående konsekvenser Profeten hade förutsett när han accepterade det.

Några dagar efter avtalet flydde en muslim från Makkah, Abu Basir, från Quraysh och nådde Madinah. Quraysh krävde att han skulle återlämnas, och Profeten överlämnade honom till de män som kommit från Makkah för att hämta honom. Men på vägen tillbaka flydde han igen och slog sig ner vid Röda havets kust, vid vägen där Qurayshs handelskaravaner passerade på väg till Syrien. Efter detta började varje muslim som lyckades fly från Quraysh ansluta sig till Abu Basir istället för att gå till Madinah, tills de blev sjuttio män. De anföll varje Quraysh-karavan som passerade och skingrade dem. Till slut bad Quraysh själva Profeten att kalla dessa män till Madinah, och villkoret om återlämnande av flyktingar upphörde därmed att gälla.

Suran bör läsas med denna historiska bakgrund i åtanke för att förstå den fullt ut.

«[47. Muhammad](#)

[49. al-Hujurat](#)»

- [Bönen gudomlig befallning](#)
- [Nationalismens Uppkomst i den Muslimska Världen](#)
- ['Awrah för män och kvinnor inom och utanför bön](#)
- [Bönen mellan befallning och uphöjelse](#)
- [Regeln om att be i Haram-kläder](#)
- [Att upphöja Allahs befallning är att be](#)
- [Förstå Koranen](#)
- [Lycka eller elände i nästa liv](#)
- [Frågor och svar angående ahl al-Kitabs Kött](#)
- [Rasism: Finns det en lösning?](#)